

اوچنچی یل قوی یلی

اوچنچی جلد اوچنچی سان

تاریخ تاسیس

۱۳۲۴

۵ صفر الخیر

الدین والادب

نامندہ

آیدہ ایکی مرتبہ نشر ایدیلور

مجله اسلامیه در

۱۳۲۶ نه
۱۹۰۸

غره صفر الخیر
۲۰ فیورال

محرر وصاحب امتیازی:

ملا عالم جان البارودی.

تاریخ تأسیس

س ۱۳۲۴

۵ صفر الخیر

الدین والادب

نامندہ

آیدہ ایکی مرتبہ نشر ایدلور

جلد ۶ اسلامیه دور

س ۱۳۲۶

غرہ صفر الخیر

۱۹۰۸ ۲۰ فیورال

محرر و صاحب امتیازی :

ملا عالم جان البارودی.

خاریطیو مطبعہ

قزان.

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

القران سورة احزاب آيت ٥٩

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِمَنْ أَوْلَاكُ وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءَ الْمُؤْمِنِينَ
يَدِينِينَ عَلَيْهِنَ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ ذَلِكَ أَدْنَى أَنْ يَعْرِفْنَ
فَلَا يُؤْذِينَ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا *

ترجمه :

ای پیغمبر! خاتونلرننکه وقز لرننکه ومسلمانلرننک خاتونلرینه
اینکل کم : اوستلرینه طشقی بور کانچکلرینی سالسونلر شولای
بولولاری آنلرننک عارسز (قراوشلردن) خاتونلردن آیور ولوب تانولولرینه،
قرسز ایدلماولرینه اونکغایراقدر. الله (بلهای قیلوب توبه ایدوچیلرینی)
یارلیقاغوجی ورحمت قیلغوچیدر *

سبب نزول

مدینه منوره ده اوائل اسلامده یورطلرده بدر فلر بولمقدن
کیچلرده خاتونلر حاجت انسانیه لرینی اوتساو ایچون شهر طشینه

چيقارلر ايكان شهرده اولان بعضى ادبسىز طائفه لار كيچلرده قراوشلر گه
(كنيزكلر گه) ادبدن طشقارى سوزلر قوشوب وقايو چاقده آزاد
خاتونلر غه ده - كيوم وقياقتلرى ايله آيور ماللى بولمق قندن - بلماينچه
سوز قوشقالاغانلر شول وقتده اوشبو آيت ايندرلگان *

آزاد (آبروبلى) خاتونلر قراوشلر كىنى كولمك وكوچك ياولق
برلر گنه يورماسونلر بلكه الوغ بوركانچك يابنوب ادبسىز گروه باسونچاق
ابتماسلك درجه ده اوزلر ينى وقارلى ومهابتلى يورتسونلر ديو بيورلمشدر *

ايضاح

جلايب جلاب جمعيدر جلاب: جايمه، الوغ شال، اورپك،
جبلان چاپان كىنى كولمك طشندن گوده نك كوبرا گىنى قابلاراق اوزون
وكىنك نرسه معنالرنده استعمال ايدلمشدر (*)

ادنا: ارخاء و سدل (سالندر مق) در *
كشاف: يدنين عليهن يرخين عليهن يقال اذا زل الثوب عن
وجه المرأة أدنى ثوبك على وجهك . وفسر ذلك سعيد بن المسيب
بيسدلن عليهن *

جلبابنى قابلاو و اصولندر و روشنده سلفى صالحون تورليچه بيان
ايتكانلر *

عبدالله بن عباس رضى الله عنهما: باشينى وبتون گوده سىنى قابلاب
فقط بر كوزىنى آچيق قالدرو ديمشدر *

محمد بن سيرين عبیده سلمانی دن بو آیت معناسىنى صور اغانده

(*) جوهرى: الجلباب الملحفة قالت امرأة من هذيل ترثى قتيلا:

تمشى النسور اليه وهى لاهية * مشى العذارى عليهن الجلابيب

راغب اصفهانى: الجلابيب القمص والخمر الواحد جلباب. فيروز آبادى: الجلباب كسر داب و سينا
القميص وثوب واسع للمرأة دون الملحفة او ما تغطى به ثيابها من فوق كالمحفة او هو الخمار.

بر جایمہ آوب باشینی ویوزینی قابلاب یالغوز صول کوزینی آچیق
قالدروب کورساتکان *

قتاده : یالغوز ایکی کوزینی آچیق قالدروب یوزنک کوبرا گینی
قابلار . باشقه اماملردن دخی یوزنی قابلاردیو بیانلر کوچرلمشدر *
وشول بیوک صحابی و اماملرنک مطالعه و اختیارلرینه کوره مفسرلر (ابن
جریر، ابن کثیر، زنجشیری، رازی، بیضاوی، محلی، سیوطی، ابوالسعود
وغیرهم) جلبابنی یوزنی قابلار و اورتوردای نرسه دردیو آغانلر *

لکن بواماملرنک و مفسرلرنک جلباب و ادناده یوز قابلاونی اعتبار
ایتمکلی کامه نک - ذکر ایدلگان لغتلرینه بناء - اوزندن یا که آیتنک
سیاقندن قطعی روشده آنکلانغان معنی دگلدر بلکه جلباب استعمالنک
اولی و احوط بولغان طریقنی کورساتولریدر * مثلا بر مهتدیگه بش
وقت نمازنک فرضلقینی بلدروب، یغشی آنکلانمق ایچون سنن و آدایله
اوقوب کورساتولسه فرض نمازنی اوتاو طریق کورساتولگان بولور و لکن
همه قیلونغان افعالی فرض بولمای فقط فرضلرینی تکمیل ایچون مشروع ایدلگان
سنت و ادب بولغان فعللریده بولغان و لکن فرضنی شول روشجه
اوتاو مسنون و مشروع ایدلگان * بوماده ده فرض بولغان مقدار : عارسز
و آبرویسز خاتونلردن آبرلوب الوغ کیوم برله بور کانبور یورمک
اوزینی یغشی ساقلامقدر، شول لازم بولغان روشنی اوناوده کامل و ایدک اعلا
روشنی مذکور اماملر و مفسرلر یوزنی قابلاب یا بونوبرله بیان ایتمکالر *
یغشی احتیاط طرفینی آلدقنلردن اوزلری طرفندن بولغان مطالعه و اختیارلرینی
کورساتکانلر .

زیرا که « یدنین علیهن من جلابیهن » آیتی لغتی وسیاقی
اقتضاسینه کوره کولمک و سائر ایچکی کیومنی بتونلای یا که

كوبرا كيني قابلارلق درجدهه اوزن وكينك نرسه برله قابلانونك واجب وفرض بولمقيني بيك آچيق آنكلانسهده لکن يوزنى قابلاو خصوصينه وآنك لزومينه آچيق دلالت ايتمايدر. بناء عليه سورة نورنك ٣١ نچى آيتى نك «ولا يبدین زينتهن الا ما ظهر منها (ای الوجه والكف كما قال ابن عباس) وليضربن بظهورهن على جبهتهن (حتى لا يظهر شعورهن واعناقهن ونحورهن كما اجمع عليه المفسرون) (١) افاده سينه موافق بولادر *

تنبیه: قرآندن يوزنى قابلاو فرضليغى آچيق بلونماسهده سلف صالحون دن كوچرلمش ومفسرين كبار قرار ويرمش ستر (قابلانو) روشلرى شريعه محمديه نك فلسفه سينه ، ووظيفه انسانيه نى اداده بولغان تعليماتينه بيك موافقدر. وفطرت وديانتچه بنده گه لازم بولغان حفظ عفت ، وحدوددن عدم تجاوز ايچون بيك فؤتلى معيندر *

بناء عليه الشيخ ولى الله الدهلوى نك بيوردقى كى سنت واهتمامى تيوشلى بولغان الوغ ادب بولمقى حق وثابت كورلدر *

دفع شبهه

بعض ذوات دن : اسلامده يوز قابلاو وفاچو دينى اش دگل محض ايسكيدن قالمهبر عادتدر (٢) بناء عليه آنى بتورمك « خاتون وقرنك يوز پرده نريسى آلوب ايرلرگه اختلاطرينه رخصت ايدوب تعليم وتر بيه لرينه يول آچمق وآنى تسهيل ايتمك تيوشلى دبوچيلر ويازغوچيلر بار .

(١) آيتنك تمامى وترجمه سى وتفسيرى اوشبو نسخه نك آلدن داغى مجلده ذكر ايدلى .

(٢) معرفتلى مملكتلر محررلردن وآنلرغه لايقيه تقليد ايدو بلمگان يرلى محررلردن هم بو فكرده اولانلر بار .

خاتونلرنك يوز قاپلاولرى ايسكىدن (اسلامدن اولسكى) قالمه
 عادت بولمقى درست بولسه بولور بعض آثار شونى آنكلاتادر ولسكن
 بر اشنگ ايسكى عادت بولمقى اسلام حكىمى بولمقىنه زيان ويرمايدر
 چونكه اسلام هر ايسكى عادتنى ابطال ايتمايدر * اسلامك وظيفهسى
 تكميل انسانيتدر انساننى - قلمينى تور ايتوب اخلاقينى تور ايتوب -
 ممكن اولدق قدر سعادتكه ايرشدر مكدن بناء عليه اسلام هر اشنگ
 روحينه بقادر . قاياوش فائدهلى بولسه ، فساد اخلاق اثرى ، فتنه و ضلال
 علامتى بولمسه آنى اثبات و قبول ايتهدر و مشروع حكمنه كيچوره در
 وقايد نرسه ده انسان ايچون كورنگان و كورنمگان بر تورلى ضرر
 بولسه آنى رد فيلدر و هر كمنى آندن بيزدره در ستر و حجاب عادتى
 ايسكىده ترفيلرى زماننده ايرانده ، و فساد اخلاقه چومولارندن الك
 روماده و آور و پياده بولوب حسن اخلاق ايچون كوب فائدهلى بولدقندن
 اسلام هم مونى در جه سنجه قبول ايتكان و موكا قرار ويرگان اتباعينى قزدرغان *

* * *

خاتونلرنى چن تعليم و تربيه ايچون آچولمقارى و ايرلر برله
 آروپا عادتنيچه - مجالس عامه ده - اختلاطلى لازم دگلدر باكه
 ضررليدر چونكه تعليم صحيح : بندهك حياتى و قلبى و اخلاقى ايچون
 فائدهلى روشده معلومات ويرمك و بوبابلرده حاجتلى بولغان اسبابدن
 خبردار قيلمقدر و تربيه صحيحه : شول معلوماتدن فائدهلانو يولمنه
 كرتك و شول اسبابنى استعمال روشينى بلدرمك و كورستمكدر بو
 مقصودلر ايچون حاجت مقدار و روش اشبوكه : خاتون و قزنى - طبيعى
 بالاقلارنده صاف فطرتلرينى بوزماينچه - عفتلى و كوركام اخلاقى
 و كينك معلوماتلى استاذلر او قونسونلر ، تپوشلى معلوماتنى علماً و عملاً
 بلدرسونلر و فائدهلى بولغان كتاب و رساله لر دن خبر و بوسونلر

ومطالعہ لرینہ تشویق ایتسونلر شول قدر برله فکولرینی آچارلار
(درست بصیرت حاصل ایتدرلر) ضرر قاتوشماغان فائده لر حاصل ایدرلر
وشول روشلی تربیه برله بالذات اولادلرینہ وبالاخیره ملتلرینہ کلیتلی
فائده ایرشدرلر *

آوروپا اصولنجه آچولمق یوز وسائر زینت اورنلرندن بتونلای
پردہنی کوتارمک روشنجه ایرلر برله اختلاط وآنلر برله مجالس علمیه ده،
بجامع عامه ده اجتماع غه قدر وارمق تعلم وتعلیم ایچون اونکغای وزیاده
بصیرت ایچون قولای کورلسه ده خاتون وقزدن مطلوب بولغان منافع
وغایات ایچون ضررلی، وتعلیمدن مقصود بولغان حقیقی تربیه ایچون
مانع در * اوروپا خاتونلرینک سیرتلرندن وترجمه حاللرندن خبردار
بولغان آدمگه یاشرین دگلدر *

آوروپا آمیریکا اقلیملرنده خاتون وقز عالمینک بو حاللرینی
بتونلای اعتبارسز نالدرمغانلر آنلرغه تیوشلی بولغان ابتدائیه، ومتوسطه
(رشدیه واعدادیه) تعلیملرنک فلسفه اسلامیه توصیه ایتدکی کبی تربیه
اصولینی رعایه ایتکالر وشول اصول بولغان درس پر وغراملرینی آنلرنک
معارفکه اهلیتلی وتربیه لری ایچون کافی توتقانلر * مجالس عامه ده
حضورلری وبعض کیفیات وحرکانه بولنولری بولسه تعلیم وتربیه حاجتی
بولماینجه فقط بریاشمک انتضاسندن وهر بندنک ظاهر وخفی منافعینی
ضبط ایتکان بر قوه معنویه حکومتندن اولرینی آزاد توندقلرندن ناشیدر *

معلمین کمال

قال رسول الله صلى الله عليه والسلام **انما بعثت معلماً** * اخرجه الطبرانی وابن ماجه

هر پیغمبر خلقه معلم بولوب کلمشدر رسول الله حضرت محمد

صلى الله عليه وسلم اوشانداق معلم ایدلوب یبارلمشدر

طه، روایتلریله اثبات ایدلمش «**وانما بعثت معلماً**» حدیث شریفی مونکاشاهدلدر

هر ملتک اشى هر خلقنک بختی علم برله در علمسز هیچ بر اشکه

یول یوق بارچه یخشلیق وبختنک باشی و آرتقی علمدر بناء علیه علمی

باش اوگراتوچی بنده لر آراسنده اینک یوقارغی درجه ده گئی گناهسز

و خطاسز بولغان پیغمبرلردر. پیغمبرلر اوزلری چن علم یولنچه کیتکانلر

و آنک تلا گنچه اشلگانلر آنکچه سویلگانلر * والحاصل سوزلری

وقلقلری بتون حاللری برله درستلکنی - کوراسی کیلگانلرگه -

کورستکانلر، توغریلقنی - اوگرناسی کلگانلرگه - اوگراتکانلر، چن

سعادت یولینی - بلرسی کلگانلرگه - بلدرگانلر *

وبالجمله پیغمبرلر اوچ خاصیتنی کمالیه جامعلردر: چن عالملردر،

علملری برله عامللردر و علملری بی اوگرتکوچیلردر * مذکور اوچ تورلی

فضیلت بر برینه باغیلدر * هر علمدن توب مقصود علمدر عمل بولغاننک غنه

و عملگه ایرشدر گانده گنه، ماقتاولی نرسه بولادر و شونده غنه ایگاسینه

دنیاوی و اخرای فائده کلتوره در * و عملی عمل یا که عملی علم خلقنی

قزغاندره و آنلرغه خیر و شفقت فیلونی قوزغاته و آنلر غاده بخت و دولت

یولینی اوگراتوگه و چیکسز بولغان فائده نی ایرشدر و که سبب بولادر بس حقیقی

تعلیم و مؤثر تا دیب عملی عملدن یا که عملی علم دن کلگان

وشول صفت و خلق سبیلی توغان تعلیم و تادیددر. امت ایچنده اشبو

صفتلرنی بیغان کمسنه لرنی پیغمبرگه وارث دیوب ایتوله در

العلماء ورثة الانبياء (۲) حدیث شریفنک ذکر ایدلگان علماء

مذکور صفتده اولغان عالملردر یوحسه بر که سنه ننگ علمی عماگه سبب

(۲) امام احمد، ابوداود، ترمذی، نسائی، ابن ماجه و غیرهم روایتلری ایلک ثابتدر.

بولسه، خواجه سینی اوزی فائده لاندیرمه پیغمبرگه بر یاق برلده وارث دگلدر چونکه پیغمبرده موندای علم بولمغاندر *

وهم علمی عملی بولوبده امتنی تعلیم ایتسه نی قدر عابد وزاهد بولسه ده وارث نبی دگلدر اوشانداق بر کمنسه تعلیم ایتک بولا ایکان اوزنده عملی علم بولسه آنک تعلیمی حقیقی تعلیم و پیغمبر تعلیمی جنسندن چن فائده وسعادت ویرگوچی تعلیم بولماید *

بزنگ ملتیز ایچنده ایک یوقارغی درجه دملت ایچون ایک فائلی، دین و ملتیز نك حیاتلرینی سافلارچی گروهلر مز معلملر در (تعلیملری درجه سنجه عالم و عامل بولوب تللری و اشلری برله ملت بالالارینی یغشی یولغه سالغوچیلر، و کور کام خلقلرغه دیمله وچیلر، و دینی و دنیاوی اشلرده بصیرت (کوکل کوزی) ویرگوچیلر در)

علماء حقنده وارد بولغان مدح و ثنالر، و وعده قیلونغان حسابسز اجر و ثوابلر معلملرگه مع الزیاده ثابت بولادر *

شول جهتدن معلملر علمانک یوقارغی صفنده سانالورغه، برنچی درجه قدر و عزتکه لایق و مستحق کورلورگه تیوشلیدر *

هر عصرده هر قایو ملت علم و تعلیمتی مقدس کورو برله اوزلرینه الوغ فائدهلر کلتورگانلر، استاذ معلملرینی محترم و معزز توتو برله جهالتدن فوتولغانلر یغشی معلملر سایه سنده اخلاقلرینی توز ایتکانلر، اوزلرینی انسانیت شرفینه لایق درجه گه یقینلاشدر غانلر *

بزنگ ملتیز ایچون هم برنچی یئنا کچی، دین (صلاح و ترقی) یولینی کورساتسکوچی البته استاذلر مز و معلملر مزدر ملت آنلرغه بافق کرک آنلردن یول سورامق کرک آنلر نك ارشادلرینی و دلالتلرینی طکلامق کرک * و آنلر نك بعض بشریتلری و قصورلری بولسه کوز یومارغه، استفاده یولینی باغلاماسقه تیوشلیدر * یوخسه علمسز و بصیرتسز نی یول نابار سک؟ سفلردن و کوب تجرببه لی حکمیلردن فالغان: «کوب تیکشرسک کسی تابه آلهاز سنک و قوری فالورسنک» دیگان الوغ حکمتلی سوزنی خاطرده سافلارغه کرک *

حدیث شریفی : انما الاعمال بالنیات * متفق علیہ

نمازده قایو نیت فرض ، تیل نیتی نی درجه ده کر کلی بولمقینه
دائر سوالگه

جواب :

نماز وسائر عبادات بارچه سی نیت برله گنه عبادت بولار *
نیتسز هیچ اش عبادت بولمای بندك سببلی اجر وثوابه مستحق بولمای *
نیت : تل فعلی دگل کوکل فعلیدر . بر عبادتنی آنیق بلوب آئی
الله ایچون قیلونی اراده وفصد ایتودر * نماز غسه کوکلنی حاضر قیلوب
نیت برله کر شو : اللهنی الوغلاب وطکلاب اوقویساقچ نمازنی بلوب
واویلاب شول نماز غه کر شودر * نیتده تل نك اصلا فاتشی و « الی
نیت قیلدم فلان رکعت فلان نمازنی اوتامککه الی آخره » دیگان
سوزلرنك حاجتی یوقدر *

رسول الله صلی الله علیه وسلم وخلفاء راشدین رضی الله عنهم
وائمه اربعه رحمهم الله کوکللری برله نمازنی قصد ایتکانلر قوللرینی
کو تاروب تللری برله « الله اکبر » دیگانلرده نماز غه کرشکانلر *
نیت سوزی ایتوب برسوز ایتدکلری ثابت دگل بلکه ضعیف روایت
برله ده منقول دگلیدر . ومن ادعی فعلیه البیان *

خلقنك تل نیتینی کر کسنولری خصوصاً مصرلی شافعیلرنك افراطلری
امام ربانی نك (رحمه الله) مکتوباتده ذکر ایتدکی کبی سنندن خاج
بلکه عوام ناس نك تل نیتی برله قالوب فرض بولغان نیتنی بلمای وقیلمای
قالدر ولرینه ونماز لرینك بتونلای عبث بولمقینه باعث بولمقی احتمالدر *
شیخ ابن همام یوقاریده غی سوزنی (تل نیتی نك بدعت بولدقینی بعض
حفاظدن کو چورگاچ صاحب هدایه نك : اما الذکر باللسان (ای فی النیة)

فلا معتبر به ویحسن ذلك لاجتماع عزيمته « دیگان سوزنده
 « لاجتماع عزيمته » فی دلیل حسن قیلماينچه بلکه طرف لغو ویحسن
 معمولی ایدوب خاطر ی تارقالبوب بیغه آلمغان کشی حقنده لفظ آرتندن
 قلبنک نیتی (قصد واراده سی) ینکل بولسون ایچونگنه جواز وحسنکه
 حمل ایدوب توجیه ایتمشدر *

صاحب النقایه نك نیتنی گوزل افاده ایدن ویقصد صلوته دیدکندن
 صوك باشقه لر کبی ومع اللفظ افضل دیدکی افراط ، وملا علی القاری نك
 (رحمه الله) وهذه بدعة حسنة استحسناها المشايخ للتقوية اولدفع
 الوسوسة دیمکی علم حدیث وسنت خدامندن بولمقینه مخالفی بولغان
 بر تصعدر *

وبالجمله نمازغه کرشورده لازم وسنت برله ثابت بولغان مقدار
 اوشبوکه: اوقویاچق نمازنی آچیق بلوب قلبینی صندروب اللهغه
 یونالدروب « الله اکبر » دیوب کرشودر * اگر بر کمسنه قلبینی
 حاضر ایده آلمسه تورلی وسوسه که گرفتار بولسه سوز وعبارت آرقیلی غنه
 قلبینی ییغوب درست نیت قیله آلورلق بولغانده (ضرورت ایچونگنه)
 تل برله نیت اوقور *

تنمیمه: عید نمازلرنده امام ومؤذنلر خلقغه نیت اوگرتمک بولدقارنک
 الهی نیت قیلدم الی آخره چن وفرض نیت شول عبارت دیو
 ساتاشدیرغانچی قلبلرینی حاضر ایدوب اللهغه یونالوب وآکا کوچکلک
 کورساتوب فلان تورلی نماز اوقونی اوایلاب وقصد ایدوب نمازغه
 کرشکنز دیولسه درستراک وبخشیراق بولور ایدی *

اوشانداق جنازه نمازنده «اللهغه حمد وثنا ایچون پیغمبر که درود
 ایچون» دیگان لفظلر ایکنچی سبیدن ده حاجتسز در بلکه توغریده دگلدر *
 زیرا که جنازه نمازی باری میت که دعا ایچوندر ثنا وصلوات دعائی
 آداب برله اوتاو وقبولینه توسل ایچوندر *

انتشار اسلام رساله سينه

مقدمه

۲ نچی ساندان مابعد

بنی اسرائیل قومی تورلی حکومتلر قولینه کیچوب انواع فلاکتلر طانودیلر ایسه ده عیسی علیه السلام کیلگان زمانلرده روم لرغه فوق العاده اطاعت ایدرلر و امور اداره نی اوز قول لرینه کچر مش طائفه حاکمه عموم اهالی بولغان فقرا و اسیرلر گه ظلم و تعدی دن قول لرینی چیکمز لر ایدی. (*) عموم اهالی نك مظلومیتی نهایتینه يتدکدن هیئت عمومیه ده چقان عدالت و مساوات تاوشی کوب قلب لر گه انعکاس ایدوب اداره سقیمه و کیفیت نك تیز دن رخنه دار اوله چغنه یافنلاشو علامت لری ظاهر اولماغه باشلامش ایدی. عیسی علیه السلام جناب حق دن رسالت ایله کوندرلوب دین حق غه، آدم لر آراسنده ظلم و اسار تلر نی بتروب عدالت و اخوت که دعوت ایتمه گه باشلا دقده مظلوم اهالی نك منکسر قلب لرینه انعکاس ایتوب جریجه لرینه مرهم (پلاصتور) اوله چغینی حس ایتمه گه باشلا دیلر ایسه ده، طائفه حاکمه رؤسای بودعوت نك بنی آدم آراسنده مساوات، عدالت و اخوتک انتشارینه سبب اولوب رؤسانک ریاستدن وارباب ثروتک بدعامله دن محروم اوله رق مادی ضرر کوره چکلرینی فهلب دعوتک ایلك باشنده باصار غه قرار بیردی لر. ریاستنی اغتصاب ایتکان ارباب ثروت معبودلری بولغان پاره ایله برطاقم خائن لر نی آلداب عیسی علیه السلام نی اولتورور گه قصد ایتدی لر. باشقه پیغمبر لر کبی عیسی علیه السلام نکن ایارگان قومی کوب اولوب عسکر شکلینی آله رق گروه مخالفین ایله محاربه گه

(*) پروفسور ایسایفی نك (توپروصی صوسیولوغی) اسملی تألیفندن

فادر در جه گه یتسه ایدی عیسی علیه السلام ده بو فرقه ایله محاربه دن بلکه امتناع
ایتمز ایدی لکن عیسی علیه السلام نك آز مدت دعوتی، فرقه مخالفه نك آرتق
قوتلی لکی سببلی بو محاربه ممکن اولمدیغندن محاربه مذکوره مشار ایله
حضر تلیزیک ارتفاعسندن ۳۶۰ یل سنکره واقع اولمشدر.

سنکره اسلامیت نك قبیل ظهورنده مکه ده عین حال جریان ایتمک
ایدی. اول وقتلرده مکه اداره سی استقلالی اولما ینچه بر نوع جمهوریت
خالنده ایدی ایسه ده ارباب ثروت ونسب امور اداره فی اوز لریته
عصر ایتوب مکه نك اکثر اهالیسی بولغان فقیرلر ایله قل لر امور
اداره گه فاتوشورلق توکل حتی انسانیت حقوقینه ده مالک توکل لردیوب
ایتورک در جه ده ایدی لر *

رسول الله صلی الله علیه وسلم ابتدا دعوت نك مشرکلر فی جناب حقنک وحدانیتنه
اشانوب آنی تعظیم ایتمگه، جناب حقن باشقه عبادت و تعظیم گه لائق نرسه
اولما ینچه بت پرستلک نك خلاف عقل و وجدان بر جهالت اولدیغینی سویلار گه،
وبو طوغر و سوزلری ایله ارباب عقول و وجدان نك افکارینه تأثیر ایتوب بر
تبدل و انقلاب کنورمگه باشلامش ایدی. اول وقتلرده مکه اداره سینی قول لرینه
آلمش مشرکلر اوزلرینک بت پرستلک فاتوشقان دینلرینی حقیقه ابراهیم
علیه السلام دینی بلوب فریشنک اینانمهی لازم دیو اعتقاد ایتدکلرندن
بار قوتلرینی صرف ایتوب بت پرستلک لرینی حمایه گه باشلادی لر.

اداره و ریاستنی اوز قول لرینه کیچر مش طائفه لر نك هر وقتده
اهالیگه حریت وجدان بیروندن فوق العاده قورقوب اهالی نك کور اگی
ایارگان دین فی رسمی دین دیه حمایه گه باشلاولری، دین بویاوی ایله
اکثریت طرفینی اوزلرینه ایارتوب ریاستلرینی صاقلارغه طرشولری
الکدن بر سیاسی خدعه و تشبث اولدیغندن مکه مشرکلریده

بت پرستلکنى رسمى دين طانيه رق آنى حمايه مقصديله اسلاميتنك علنا
 دعوتنه امکان وبرمکده ايدى لر .
 سوکوره سول الله (صلى الله عليه وسلم) حناب حق طرفندن دين اسلامغه
 علنا دعوت ايتمگه مأمور بولندقده اصحاب رياست بودعوتنى باصارغه ،
 اسلاميتنى قبول ايتکالنرنى تورلى جزالر ايله اولتورورگه هم آصارغه
 باشلاب هيچ بر کشيگه حریت وجدان بير مزگه طرشديلر . بو وقتده
 کفار طرفندن تورلى جزالر ايله تعذيب ايتلمش هم اولتورلمش ذوات
 کرام رضى الله عنهمک اسملرى تاريخ صحيفه لرنده آرتق احترام ايله
 الى الابد ذکر ايتلمکده در .

آخرى بار

[Faint, mostly illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

حفظ الصحة

الجُدْرِيُّ = چچك

(كنز العلوم دن اثر وجدى افندى)

غالباً صبيلرده بولا تورغان معروف آغرقدر. بعضا بو آورو اورته والوغ ياشلى آدملرده وحتى حيوانلرده بولادر. اما هيچ چچك چقارمغان آدم بيك سيره ك بولا. كوب وقتده بو آورو طاعون حكمنده بولوب كوب بالالرنك ياقتى دنيادين آيرلورينه سبب بولادر.

چچك آغرقى ايكى تورلى: برسى يكلچه اولوب سلامتلىقنى اميد ايدلور، ايكنچيسى بونك عكسىدر. چچك نك هر نوعنده قالقوب چقماسدن اوّل بيز گاك، (بتون تنده قزولق خصوصا باشده) اچ آغرقى، قصو، تيرينك تارتشوب جييلوى، كوز ياشلرينك آغوى، تاوشنك ضعيفلنوى همده يونقان وقتده (۲) تماق آغرتيق كىي اثرلر حاصل بولور. بو آغرقلرنك حصولندن ايكى اوچ كونلر كيچكچ اوّل باشلاب يوز، كوكرك صوكره بتون تنگه قزل طابلر ظاهر اولور. بو طابلر اوّل چقولرنده بيك واق بولوب آفرينلاب اوسارلر حتى ظهورندن دورت، بيش كونلر كيچكچ بتجه حالسرينه كلوب ايچلرنده گى صولر ارينگه ايلنوب بر، ايكى كون قالغاج، اون ايكنچى كونلرنده بتجهلر تمام تولوب تيشلوب ايچنده بولغان ارن قاتش صارى صولر آغوب اورته يرلرى چوقرايوب قالور. صوكره جراحترلر كييوب اوّلندن بولغان آغرقليده تارالوب خسته نك يوز گه توقسان قدر ليسى سلامتلىقور.

(۲) تماق آورغان وقتده «آلطيننى كورين» قايناتوب صوى برله بوغازنى چايقارغه

كبرك (Алтынний корень)

چچك نك ايكنچى نوعسندك : مذکور حاللر نك أستینه جمله اعضاءلى
ضعيفله نوب اوياغلق هم اويقوده خسته ساتاشور وهم بتچه لر غايت كويلكدين
برگه فوشولوب بتونى بر بتچه كى بولور هم بوتچه لر نك آرين برله
تولولرى يكرمى بيش اوتوز كونلر گه چه كيچگه در . بونوعندن يوز گه
يكرمى بيش قدرى سلامت قالسهده شادر ايا باشقه چه كيچيلكلر برله
ضعيفله نوب قالور .

بو ايكى نوع آراسنده ينه بر نيچه نورليسى بولوب ضررلريده
چچگينه كوره مختلف بولور .

چچك آوروندىن دولانو طريقى :

بو آغرقنك اوز مدتى كيچمسدن مدتىنى كي متوب يا بالكليه
قطع ايتو ممكن توگلدور .

شولايده چچك كه دوچار بولغان بالار غه يمك ايچمكلرينى طبيب
مشورتى برله گنه بيروور گه كيرك بو آورولر غالبا ايچار گه استادكلرندن
موك جيلاك صوى ، ليموناته كى صالقونلق بيره طور غان نرسه لر ايچرور گه
يارار ، سوت ايمه طور غان بالار بولسه ايمولرندن توقتاتلوب ايچلرينى
معتدل توته طور غان نرسه لر ايچرلور . شول خسته لقلرى كيتكچ
ياخود كي مگچ طبيبلر (دوقتورلر) قاراونده بالالرنى يخشى معتدل هوالى
اورنلرده تربيه ايتلور .

تلقيح الجدرى = چچك آشلاو (چچك صالدرى)

صغرنك جيلندن بولغان چچك (أرن) ماده لر ينى آدم نك بدني نه قويمقدن عبارتدر .
بو چچك آغرقى وبا ، طاعون كى يوغوشلى آغرقلر جمله سندن در ،
بو آغرق كوب آدم نك هلاك بولولرينه سبب بولغاچ زماننك احتياچى
بو آغرقنى بترو چاره سنى از لر گه اجبار ايتوب اون توقزنجى عصرلرده

انکلیز حکیم لرندن (۱) برسی: آشلاو اصولینی کشف ایتمشدر کشفیده شوپله اولمشدر: بو حکیم کوره در چچکلی صغرلر نی صاووچی کشیگه چچک هیچ یوقمی، یوقسه ده قوللر بنه غنه یوغاده بیک تیز بته در. بونده البته بر سر بولورغه تیوش دیسه صغرده بولغان چچکلر دن آر نلرینی آلوب سلامت کشیلر نك بر اعضا لرندن تیرلرینی آزر اقعنه اوتکون نرسه بر له تر ناب شول اروننی تنلرینه قویا باشلاغان.

نتیجه ده کورگان که بوتورلی چچک صالحان کشیلرگه چچک چقما ی، چقساده بیک تیز بته در، تجربه سنده مقصودینه موفق اولغاچ صونکره دنیانك هر طرفینه نشر ایتوب کوب آدم لر نی بو هلاکتدن قوتقاروب انسانیت ومدنیتکه بیوک خدمت فالدرغاندر.

بالا طوغدقن صوکره اوچ یاخود دورت آیلر کیچکچک چچک قویو یاریدر حتی بو آورو شائع بولسه طودقندن ایکی آطنه لر کیچکچکده چچک صالحدرمق تیشدر

چچک آغر تی کوبایگان حالده یاش وقارت آدم لر نك هر قابوسینه بو- آورونك تیکما کینی منع ایچون چچک قویدرمق تیوش ولازمدر.

چچک صالحولینك هر نصلنده یاریدر. یاش بالارغنه هر دورت یلده بر چچک صالحق تیوشدر چونکه یاش بالالرنك اوسمکلری سببلی تنلری بیوک آلماشنوده اولدقندن اولگینسك اثری فالمیدر. (۲) یعقوب آدوطی.

(۱) چچک آشلاو اصولی اول اسلامده ظهور ایتدکینی جودت پاشا تاریخک برنجی جلد ۱۸۹ نچی صحیفه سنک یازادر لکن مؤلفی وجدی افندی غالباً موندای معارفده آورویا آثارینه مراجعت ایتدکندن انکلیزگه نسبت روایتینی یازمشدر: لمترحمه.

(۲) هر یرده نظامی مدرسه لر، اوقورغه قید اولنه چق شاگردلرنك چچک صالحان بولمقارینی شرط ایتهلر. بو کونلرده شهرمزه چچک آوروی بیک تارالدقندین، حکومت مکتبلری شاگردلرگه چچک صالحونی تأکید ایتدکلری کبی مدرسه محمدیه اداره سیده مدرسه گه انتسابی بولغان معلم وشاگردلرگه چچک صالحدرمقارینی اعلان ایتدی. وبالفعل اجرا ایدلوب الحمد لله فائده کورلدی.

اوزان شرعيه

ايکنچي نومردن صولقي

امامين رحمهما الله تعالى قوللرينه كوره درهم ومثقال شرعيلرني
 آلوب نصابلاريني تحویل قبلونسه كوموشنك نصابي $(2,0207 \times 200) =$
 $505,14$ غرام ياخود $(96 \div 56,8864 \times 200) = 118,013$ زالاتنيق اولور.
 امامين عندنده آلتوننك نصابي $(3,6082 \times 200) = 72,164$ غرام
 ياخود $(96 \div 81,2664 \times 200) = 16,9304$ زالاتنيق اولور.

امامين عندنك اقل مهر ونصاب سرقه $(2,0207 \times 10) = 25,207$
 غرام ياخود $(96 \div 56,8864 \times 10) = 5,925$ زالاتنيق اولور.
 امامين عندنده كوموشدن ديتنك نصابي $(2,0158 \times 10000) =$
 25257 غرام يعني $25,207$ كيلوغرام ياخود $(96 \div 56,8864 \times 10000) =$
 $5925,6$ زالاتنيق يعني $61,726$ فداق اولور.

آلتونن ديتنك نصابي $(3,6082 \times 1000) = 3608,2$ غرام يعني
 $3,6082$ كيلوغرام ياخود $(96 \div 81,2664 \times 1000) = 846,0208$ زالاتنيق
 يعني $8,817$ فداق اولور.

ابواب فقهه درهم ومثقال ايلن تقدير ايدلگان شيلردن بعضلريني
 ومختلف فيه اولان درهم ومثقاللرنك يكديلرينه تحویلريني جدولدن مطالعه
 ايديلور. جدولده بولماغانلارني بالحساب استخراج ايتمك ممكن اولور.

نصاب شرعيلرني آقچه حسابي ايلن تعيين قيلمق
 آلتون وكموش آقچهلارنك (حتى بافر ونكل لرنكده) آغرلقلاري
 اقتضاء زمانه كوره هربر دولته اوزگاروب ترغانلقى ايچون شرعي
 نصابلارني بيان قيلغانده آقچهلار صاني (عددي) ايلن بيان قيلماق ممكن
 توگل مثلا آلتون نصابيني بيان قيلغانده پول = ايمپريال، ليراي، بنتو،

استرلين، كيليوم كبی معروف اسمده گی آلتون تنكه لر ایلن وكموش نصابینی روبله، مجیدیه، ریال، دولار، طالیر، فرانق، غروش كبی معروف اسمك گی كموش تنكه لر صانی ایلن بیان ایتمك هر زمانغه موافق اولماز. مگر بردولت آچه لارینك وزنلرینی ضبط ایدوب شول وزنلرگه بناء (كموشنك نصابی فلان قدر فرانق، و آلتوننك نصابی فلانچه بنتو دیگان كبی) بیان ایدولسه بووزنلر اوزگارگانچه جائز اولور. وهر قایچان بودولت آچه لارینك اوزانینی اوزگارگه تسه بیانلرمزده اوزگارور. اگر امام شافعی رحمه الله قولینه كوره حسابمزه آچه لارنك خالص آلتون، خالص كموشلرینگنه آلوب بیان ایتمك بولساق وزنلری اوزگارمیچه مجرد عیار (پروبالریغه) اوزگارسه ده بیانلرمز اوزگارچكدر مثلا: شمعی اولدیغی كبی بر روبله لقمه ۱۸ غرام خالص كموش اعتبار قیلنوب نصاب فضده اولغان روبله لقلار صائینی (۷۰۱, ۶۱ ÷ ۱۸ = ۹۷۸, ۳۸ روبله لق دیوب) استخراج قیلونسه صحیح اولور اما كونلرده بركون روبله لقمه اصل وزنینه تیمیچه كما فی السابق ۲۰ غرام قیله توروب عیارینی ۹, ۰ دن ۷۵, ۰ گه ایندرلسه ۱۵ گنه غرام خالص كموشنی متناول اوله چغندن اولگی استخراجمز طبیعی بونكار موافق اولماز بلكه یانكادن (۷۰۱, ۶۱ ÷ ۱۵ = ۴۶, ۷۷) استخراج ایدرگه محتاج اولورمز.

آلتون نصابینی معروف آلتون تنكه لر ایلن وكموش نصابینی معین كموش تنكه لر صانی (عددی) ایلن هر زمانغه موافق اولوردای روشك بیان ایتمك ممكن اولمادیغی كبی بهالارینه فاراب بربرسینه تحویل ایدوب بیان قیلماقده ممكن دگل یعنی آلتوننك نصابی فلانچه مثقال كموش بهاسنده وكموشنك نصابی فلانچه مثقال آلتون بهاسنده دیوب بیانلرده هر زمانغه موافق اولماز.

دینار شرعیینی درهملر ایلن فلانچه درهم قیمتنده، ودرهملرنی

دینار ایلن فلانچه درهم فلانچه دینار قیمتندہ دیوب بیانلرده بیانات غیر ثابتہ دندر. زیرا آلتون کموش بهالاری آرسندہ نسبتہ مقررہ و قیمتہ معینہ یوقدر یکدیگرینہ نظرا قیمتہ لری هر کرن دیورلک پیاسه لارده (آچه بازارلرنک) تحول ایدیور و هیچ بر زمان آره لارندہ اوز گارمی ترغان نسبت حاصل اولماشدر. آلتون کموشنک اوز آره لارندہ قیمتچه نسبتہ ثابتہ اولمادیقی کبی آلتون کموش ایلن (باقر؛ تیمور، قورعاشون، نیکل... کبی) سائر معدنلر آرسندہ ده نسبتہ معینہ یوقدر شونک ایچون آلتون، کموش نصابلارینک بهالارینی هیچ بر معدن ایلن اوزگارماز روشده افاده قیلوب بولمیدر.

درهم و دینار شرعیلرنک بهالارینی هر زمانغه مطابق روشده سانتیم، پنس، فنک، متالیک، ملیم، قویک کبی باقر آچه لار برلده بیان ایتنک ممکن دگل زیرا باقر آچه لار فی نفسہ مصطلح آچه اولمادقلارندن هر وقت آلتون کموشکه ایاروب آنلارنک تحولی برلن متحول اولورلار نتاک روسیه ده بر فرانق بورنراق ۲۵ تین اعتبار اولنمقدہ ایدی آلتون کموش بهالاری تحول ایتدکندن شمسی ۳۷ ۱/۲ تین اعتبار قیلونمقدہ در. فقهاء کرامنک بر دینار شرعی (بر مثقال شرعی آلتون) اون ویا خود امام شافعی رحمہ الله قولینہ کوره اون ایکی درهم شرعی بهاسندہ دیملکری مجرد عصر سعادتده آلتون ایله کموش بهالاری آرسندہ بولوب اوزغان نسبتنی بیانندن عبارتدر آلتون کموش بهالارینک عصر سعادتدن بیرلی اوزگاروب ترغانلقی و بناء علیہ بر دینار شرعینک زمانه ده ۶۰,۵۷ درهم شرعی بهاسندہ ایکنلکی کیله چک اقوال تار یخیه دن مستبان اولور.

ادبيات

تأسف

- (۱) معنی سزدن دم اوروب هیچ مردِ کار اولمز کشی
بوش بوغازلیق برله شایانِ افتخار اولمز کشی
- (۲) نفع ملت) جمله سون تلدن هزار تکرار ایدوب
نفع مادی، معنویسز اشتهار اولمز کشی
- (۳) معرفت پرور اولانچه قانینی هم جانینی
مالینی هم وارینی قزغانسه یار اولمز کشی
- (۴) دل ایلان هم دل ایلان ملتنی تصدیق ایتماسه
قال ایلان البت رضاء کرد کار اولمز کشی
- (۵) زعم ایدر کم بعضیلر « خدمت قیافت ملته
زور عمامه، خضرا ففتان یوقسه وار اولمز کشی»
- (۶) قب قزل فس کیسه انسان قرمزی اولسه تمام
شارلانلق برله هر گیز اعتبار اولمز کشی
- (۷) مک تأسف ایلاساک یخشی کورنمز حالمز
کاری یوقدن عاری یوق هیچ بختیار اولمز کشی
- (۸) بدبختی نیچه میلیونلر ترککنک اولادی
معرفتکه وصل ایدر یوانی تابار اولمز کشی
- (۹) یا الهی قیلساک آشکار نی عجب سر بونده وار
کون بکون کورگان بلادن معنیدار اولمز کشی

استانبوله سياحتم

۱، ۲ نچى سانلردن صوك

باشقه سفرلر مده گى كېى بو سفر مده ده بعض رساله لر اوقو،
 و بعض نرسه لر يازو و ر فيقه مه قرآن درسى و يرو دنده خالى بولمدم *
 زيرا كه موندای اوت كيمه سى اوت عرابه سى سفرلر نده مصاحبه و محاوره
 ايچون يتارلك روسچه بلهد كمدن معرفتلى خلق برله يوانو، افاده و استفاده
 ايتو منم ايچون ممكن بولماي بناء عليه - صحتم و سفر دن بولغان
 غايه م ايچون فائده لى بولمسه ده - سفر ده گنه كوره تورغان يدى سكر
 ساعت دماغنى تازارته، فكر منى تورايته تورغان راحت اويقو مدم
 و اطرافنى تماشادن و وظيف دینه منى اوتاودن قالغان وقتلر منى شونداي
 مشقتسز گنه مطالعه لر برله اوتكار و گه مجبور بولامن *

نادير دا كيمه سينك متوسط حركتى، و مر سالر ده (*) - كوب
 مال يورت كوچى بولدقندن - اوزاق توروى سببلى نيژنى نوغورد
 مرساسينه (۶) جمادى اولى (۴) ايون ايرته يدى ساعتده گنه ايرشك و آندن
 توغرى ر فيقه منك مولدى و منشأى بولغان كرمان ديوب آتاله تورغان
 « قاسم » شهرينه كيدر ايچون اوقا يلغه سينك ابدلگه قویشنده بولغان
 كچكوف كيمه لر ينك مرساسينه كوچوب « قاسم » آتلى ايسكى اوت
 كيمه سينه اور ناشدق *

(*) فرانسوزچه اسكله و روسچه پرستان تاتارچه سى يوقالغان ياكه يوق بولغان ايچون

مرجانى مرحوم اختيار نچه عربچه بولغان « مرسا » نى قوللانددم *

نیژنی نوغورد

نیژنی نوغورد شهری بلغار، سرای، و قزان حکومت اسلامی‌ه‌لری وقتنده تاتار روس صوغشلم‌ینه‌م‌ع‌ر که بولغان، و بایناق زمانلر تاتارلر حمایه‌سنک بولوب تورغان ایکی الوغ (ایدل - اوقا) بلغه‌ننک یولقشنده و مسکاو‌گه یقین برده بولغانغه سودا ایچون بیک اونکغایلی برده‌در و خلقی‌ده شول اونکغایلقدن فائده‌لانغانلر الوغ دولت حاصل ایتکانلر *

شهرنک اوقا و ایدلنک صاغ طرفلری بوینچه بولغان امتدادی (سوزلیشی) و ایچکار و ده‌گی گوزل عمارت‌لری، ترتیبلی و نظافتلی اوراملری، شهرنک حسینی و دولتی و خلقینک بایناق حمیت و درایتینی بلدرادر * آنلرنک دولت و درایتلری آرتیقینه اولده بلغارلر برله روسلر آراسنده آلمش ویرش ایچون بولغان جیولشنی (بازارنی) بلغار شهرندن، صونکره قزاندن کوچه کوچه روسلرنک منافعلرینی ترجیح ایدلوب مسکوف و سائر بیوک روس شهرلرینه یقین و ایکی (ایدل، اوقا) یلغه ملتقاسی بولدقندن یورمک، مال کوچرمک ایچون قولای بولغان اوشبو نیژنی نوغورد قارشوسنک اورناشدرلوده بایناق یاردم ایتمشدر * واقعا اوشبو تاتارلر آراسنده «مکرجه»، ایرانیلر آراسنده «مکاره»، روسلر آراسنده فقط «نیژغورد اسکوی یارمورکا» دیوب آنالغان بازار روسیه ایچنده اینک ارون مدتی و اینک بیوک تجارتلی بازار بولوب بتون دنیاغه آتاغی چیقوب دنیا‌نک هر طرفندن مال و تجار کلوب فقط بازار یری و عمارت‌لری بر الوغ شهر درجه‌سینه کلمش، تجار ایچون و خصوصاً یری خلق ایچون کوب فائده‌لی حالگه کلمشدر * لکن وسایط نقلیه (اوت حکیمه‌لری و اوت‌عرا‌به‌لری) نك، الکتربیک قوتلرینک (تیلیفون و تیلیغراف لرنک) کو بایمکی و اچسوز لنمقی و خلق آراسنده بر آزاوقونک و بولونک آرتمی

باره باره بوبازارنك فدرينى كيموتور، آلوچى وساتوچيسينى آزاياتور فرق ايللى يلدن صوڭ خلقنك ايسى كبتكان مكار جهسى عادى بازارلر (يارمنكالر) قطارينه اينمكى بيك قوتلى احتمالدر. قزان ومسكاو يوللرينك ينكلايمكى سببلى باشقرد ايچنده بولغان (منزله بغلمه، بقالى بوزدك كى) وقتلى بازارلرنك آزايتمى وصنمقى بومسئلهنى آنكلاتادر*.

« بازار يونده مسجد »

مذكور ناتار روس (مكاريه) بازارى شهر بلغاردن صونك قزانده آندن صونك صور صوى بوينده، صونكره معروف «ايساد» قارشوسنك (مكاريه) نام موضعه قرار تابوب ۱۲۳۱ سنهده تمام يانغاچ يوقارين ايتولگان سببلر اقتضاسنچه ۱۲۳۲ سنهده كوناوين (۲) يازينه كوچرلوب ۱۲۳۸ سنهده خزينهدن بازارغه بغولغان خلققه مخصوص حاضرگى مسجد عمارت ايدلى صونكره مسلمانلرغه تابشرلوب خلق كو بايگانى سببلى مسلمانلر اوز مصاريفلرى ايله شمال طرفينه علاوه ايتديلر*.

۱۲۷۱ سنه گچه بازار وقتينه مخصوص قزاندىن امام كلوب لوازم اوتساي كلگان سنه مذكورهده ملا نعيان بن نعمة الله نيژنى عسكرينه امام بولوب شول بهانه ايله بازار مسجدينه هم امام دائمى بولمش ۱۲۷۹ سنهده معزول بولوب بدلينه مؤذنى ملا سمرخان بن عبدالحميد پاشادى امام و آخوند تعيين ايدلمش (۳)*. مشار اليه نك استرلى باشنده شيخ نعمة الله ابن بيكتمر الصلاوچى وقزانده ملا محمد كريم التكانشى حضرتلرينه انتسابى وبردجه عربى فقه و اخلاق كتابلرينه اهليتى بار ايدى* محله خلقينى اداره وضبط ايتوده مهارتلى، بر تورلى ساده خلقنك محبتلرينى جلب ايدرك حرکاتى بار ايدى دينگه اهل صلاحه خلوصى بخشى، قلمبنده درد وانكسار يوق دگل قيامته

(۲) اوفانك صول طرفنده نيژنى نوغورد شهرينك غرب شمالنده بولغان قسيمدر.

(۳) ملا سمرخان آخوند ۱۳۱۷ سنهده وفات اولوب بيرينه ۱۳۱۸ سنهده ملا خليل آخوند اورنلاشدى.

«يار بيم عبادتم بولمسه ده اوز كدن باشقهغه سجده قىلغانم يوق ايستاسك اوتقه ياقسك ياق» ديور من ديه كوز لرندن ياش آفيزور ايدى رحمه الله وآنك وفاتندن صونكره حاضرگى امام، لاخليل ابن ملاعبد العلام الصباوى امام و آخوند ايدوب تعيين ايدلدى و كور لسگان حاللرگه كوره اصلاح وترقى ايچون مشار اليه نك نيژنى و بازار خلقلرينه خيلا تاثيرى اميد ايدلمك در علوم دينيه سى يخشى هر شينى تقليد سز تحقيق برله بلو كرك فكنرنده گى آدم در حياتى وصحبتى خلق ايچون فائلى ومغتنم در * جمعه خطبه سيني تمام ايتد كند منبردن توشماسدن تركيچه يادندن وعظ سويليدر (۱) اخشام نمازى آلدنك كذلك فسقه چه تاثير ليگنه هر كون وعظى بولادر حفظه الله

« نيژنيمده وكوناوين ده خلق ومكتبلرى »

نيژنى نوغورد شهرنده وآنك (كوناوين) نامندهغى توبان قلعه سنك اورناشقان مسلمانلر بايتساق خلق بولسه لارده بارده فقيرلر در چونكه

(۱) مشار اليه افندى صباه وقتنده ده خطبه تمامنده منبر استونك تركيچه وعظ سويلر ايدى، عربى خطبه دن اصلا فائلكلنماغان وبر نرسه ده آنكلاماغان خلق قوانا وفائده لانه ايديلر شول فكرى وعادتى بوينجه مكار جه ده دد شويله توركى وعظى ايله خلقنى فائده لاندردر *

لكن فقير ظننجه خطبه نك روحى وعظ، وعظ ايسه مخاطبينك آنكلالوى برله كنه بولمقينه كوره هر نايو مملكته خطبه نك ايچنده بولغان وعظنى مخاطب آنكلالرداى تل برله قىلو مناسب وموافق سنندر زيرا كه حقيقى سنتى مخاطبلرغه آنكلالردر خطبه دن مقصوده شول آنكلالردر * ولكن خطبه وخطبه ايچنده گى وعظ تمام بولغاچ نماز دن الك آيورم بر وعظ سويلمك وخطبه نى اوچ بولك قيلمق سنتكه موافق كور نمايدر *

بو بابده استانبول علماسندن شيخ محمود اسعد افندى (حفظه الله) برله بولغان محاوره مز بعض فوائد علا وسيله كلاچك كونارده تفصيلا يازلسه كرك *

نادانلردر، چن اصوللی کسب روشینی بلگانلری و بولینه کرگانلری
 بوقدر، ایکی اوچ عائله یورط صاحیبی بولغانلری بولسه ده ضعیف در جه ده گنه
 توق کمسنه لردر * امام سابقی آخوند ملا سمرخان ابن ملا عبد الحمید
 پشادی سقالوف اخیر وقتلرنده بازارغه بیغولغان خلقنک اهانتلری برله
 قلعه طرفینه مدرسه محمدیه دن بر معلم کلتور و ب ایر بالالار ایچون کراغه
 بر بولمه آلوب مکتب آچوب بر در جه او قو قبا قاسینی آچقان ایدی نچوکنک شول
 بتونلای یا بولماینچه حاضرگی امام آخوند ملا خلیل ابن ملا عبد العلام الصباوی
 وقتینه ایرشوب بو کونده امام مذکور حمایه سنده و مؤذنی فاتح بن حسین
 پشادی و آنک زوجه سی نظارتلرنده قلعه طرفنده کرا یورطده بر ایر بالالار
 مکتبی و مؤذن یورطنده بر قز بالالار مکتبی و کوناوین طرفنده امام
 مذکورنک زوجه سی فخرالبنات خانمک نظارتلرنده وقف یورط ایچونک
 بر ایر لر و بر قز لر مکتبی بیک اصوللی و ترقیلی بولمسه لرده دوام ایتمکدر
 امیدکه امام و مؤذن افندیلر اجتهاد و غیرتلرینی آرتدرسه لر فائده لیراق
 در جه گده أشار لر انشاء الله خصوصا اوشبو صونک یلدرده خیراتی ایله
 نانولغان هر خیرات مکتبدن توفا دیو بلگان احمد بای نک قزان و باشقه
 اطراف بایلرینک قوشولمقلری ایله - مسجد و مکتب فائده سی ایچون
 کوناوین ده آغان و تقریباً فرق منک صومغه توشکان وقف یورطی مسجد
 و مکتب نک کونولگان صلاحلرینه و ترقیلرینه منشأ بولسه کرک *

پیداغوغیا

(*)

بو بیاندن، عائلانک جمیع حقوقی آتالرغه باغلانغان و بو حقوقنک قواعدین آنلر یاسارغه تیبشلی - و افراد عائله آراسنده نسبتنی و تدبیر منزلنک قواعدین صاقلاب یوغالتماو - و بو اشلرده کورکام تصرف ایتمک ایرلرنک واجبی، و اونک هر ترلی یاراغین کورمک (تدبیر المنزل) و آنک مصالحینه طرشمق خاتونلرنک واجبی ایکنی بلنه در - و اکن بو اشارنی نیچک کیرگنچه طرغز مق، عقلی و علمی کیم در جهده - و کوب تجربیه کوروب هر نرسه نک حکمتینه تشنمگان، بولور بولماز آنا برلن آنادن بولوی بیک مشکل (محال) در - باکه بو اشنی باشقارر ایچون، ادب اوگرنوب اوزین - و حقوق انسانیهنی طانیغان ادبلی - و عادل - و احوال معیشتدن خبردار ایر، و عقلی - و عفتلی و قناعتلی تمام ایللشکن، چایا - و اقتصاد بوللر بر بیک بلگان - عائلنک واجباتین طرغزرغه کچی بیته طرغان - جسم و عقل تربیه سینک روشلرین بیک بل طرغان - کورکام خلقلی خاتون بولولازمدر - ایمدی آنا بران آنادن بوندای اشلر جیکل گنه - یاخود فطرة اصلیه سی بوینچه غنه حاصل بولورغه ممکن می؟ خیر - بلکه طرشوب - تربیه و تعلیم آرقاسنده غنه بولورغه ممکن در؛ چونکه ادب اوگرنمگان بر ایرنک ادیب بولوین - دنیاوی اخیروی حاللرنده کیسوب بلوی بولمغان حیران بر ایرنک - احوال معیشتنی اوگرتوین - یاخود نادانلغی سببلی اوز نفسینه ظالم بولمغان بر ایرنک معاملهنده عدالتلی بولوین - یاخود اقتصادنک

معنی سین بلمگان - حتی لفظیک قلاغینه ایشتمه گان بر خاتوننگ، اقتصادلی بولوین - یا خود جسم برلن نفس ننگ آراسنک نسبت نیک بلمگان - وتر بیه دن مقصود نی بولغاننده بلمگان بر خاتوندن، بالالرننگ جسمین وعقلین تربیه له وین نیچک کترگه و امیدلرگه کیرک؟

بس اوزیننگ صلاحین - وآلغه کیتوین - و وحشیلک پرده لری آستندن چغوین استه گان - وافرادین نادانلق و وحشیلک چقرلرندن فتقاررغه طرشقان و آنلرنی مدنیلک و معرفه گه یاقنلاشدراسی کیلگان هر امة گه بالالرننگ ایرلرین و فزیرین تیگز تربیه لب علوم و آداب اوگرتمک اولگی و اجبلر جمله سندنر .

شولای ایتوب هر ایکی جنس تیگز تربیه کورسه، ایر برلن خاتون ننگ آراسنده نسبة کامل لوب، بربرین طانشولری و ایللشولری - قوئلنر، و بربرینه اشانولری آرطر . شولای ایتوب ایکیسندن حاصل بولغان هیئت، بالالرننگ خیر و ادبلرینه اورنک و مثال اولور . بونلردن کوروب بالالرده ادبلی و تربیه لی اولوب بتون عائله ایکنچی و او چونچی عائله لرگه و بتون آولغه اورنک و کوچرگچ اولور . صکره اولنک ایکنچی آوللرغه و بتون وطن غه خیر و ادبلری سرایت ایتر؛ چونکه عائله ، آنالرننگ بیهشی اولوب خیری آنلرننگ خیرندن - شریده آنلرننگ شرنندنر .

اگر بولسه بارابانچی آنالر بیوچیلر بولور بار چه بالالر

اذا كان ربّ انبيتٍ بالذني مولعاً فشيمة اهل البيت كلهم الرقص

آنالر نیچک بولسه ، بالالر شولای اوسه . تیمردن آلتون چغارلماز، ملش آغاچندن اوزم جیلمز، آتا نیچک بولسه ، بالا شوندی اوسه آغاچ نیندی بولسه بیهش شوندی اوسه .

ایکنچسی دائرہء صحبتہ در

صحبت و آنک آدابی حقندہ - مصاحبہر و آنلرنک احوالی حقندہ ،
 او لگیلر و صو کغیلر بیک کوب کتابلر یازغانلر در .
 اما بزگہ تربیہ بابندہ صحبت نک ایک مهم موضوعلرین طبیعتہ گہ
 و خارج گہ قاراب قصہ چہ غنہ یازمق مناسب کورلہ در .
 صحبت دن مراد فی بولغانین ایک فصیح تعبیر ایتہ طرفغان کلمہ
 «صحبت» کلمہ سیدر . بو کلمہ ترکیچہ دہ ہم اوز تلموز کبی اوز معناسنک
 طتلادر .

یا خود صحبت سنک برلن ایکنچی کشی آراسندہ حاصل بولغان
 بر حالتدر کہ ، منشأی میل طبیعی - یا کسبیدر . صحبت انسان نک
 فطر تینک کمالینہ دلالتہ ایتہ طرفغان کورکام و بولورغہ تیشلی بر حالدر .
 صحبت نک اصلی ، انسان نک بالطبع تعارفگہ (بلشوگہ) صوغلونندن
 (اندفاعندن) حاصل بولادر . صحبت برلن گنہ انسانلر آراسندہ انس
 بولادر ، نفسلر تریلہ در ، قلبار صاف و بربرینہ اخلاصلی بولادر .
 صحبت ، منشأی اعتباری برلن ایکی قسم در : اگر منشأی میل
 طبیعی بولسہ ، صحبت اتفاقیہ اسمندہ اولور . اگر قصد و اختیار برلن
 حاصل بولسہ ، صحبت اکتسابیہ اسمندہ اولور .
 صحبت اتفاقیہ نک سببی احوال نفسانیہ دہ - یا خود احوال خارجیہ دہ
 بجانستہ و مشنا کلمہ - اولور .

احوال نفسانیہ ، اخلاق و طبیعتہ - وهماندہ انسانغہ معلوم بولمغان بعض یشرین
 حاللر کبی در . رسول الله صلی الله علیہ وسلم «الارواح جنود مجندة فما
 تعارف منها ائتلف وما تناكر منها اختلف» دیگان سوزی برلن شوندا این
 یشرین حاللر گہ اشارہ قیلغاندر .

ترجمه سی: جانلر بر برینه بر کدر لگان عسکرلر کبیدر. قایسیلری
اۆلده طانشقانلر آنلر دنیادهده قوشلدیلر. قایسیلری طانشماغانلر،
آنلر آیرلشدیلر.

وَلَا يَأْتِي الْإِنْسَانَ إِلَّا نَظِيرُهُ
وَقَائِلٌ كَيْفَ تَفَارَقْتُمَا
لَمْ يَكْ مِنْ شَكْلِي فَفَارَقْتَهُ
وَكُلُّ أَمْرٍ يُصْبِغُ إِلَى مَا يُشَاكِلُهُ
فَقُلْتُ قَوْلًا فِيهِ إِصْطَافٌ
وَالنَّاسُ أَشْكَالٌ وَأَلْفٌ

صورتی - و اخلاقی کور کلی بولمغان بر کمسنه گه عشق نکت سببی، نفسنگ
مذکور یشرین حاللری جمله سندنلر. بویله کمسه لار عشقلرنده لوم
(شلتته) ایدلسه لار، سببین تل برلن بیان ایتودن عاجز بولوب اعتذار
ایته لرده نهایتنده «منم کوزم برلن آنی کوره آلسه ک سنده آکنا عاشق
بولور ایدک» دیلر. شولای بولغانغه، عاشق لار، شلتته نی برده یارانمیلر.
آنلر، اوزلرینک قلبلرنده نچکه لک - و نازک بر معنی آکلوانی طابقانلری
ایچون، شلتته لوچینی احساس سن - فطرة انسانیه سی ضعیف - تر بیه سز - قاطی
کوکلی دیوب بله لار.

ینه بر ایر رسول الله صلی الله علیه وسلم گه کیلوب «یار رسول الله!
منم خاتونم طتو چینک قولین فایتار مبدر» دیو شکایت ایتدی (زار لاندی).
رسول الله (صلی الله علیه وسلم) آنی طلاق ایتک دیو بیوردی. ایر
«سویه من یار رسول الله» دیدی. رسول الله «آلای ایسه اوز کزده
طتو کز» دیو جواب بیردی. ایمدی رسول الله نیک بو کشیگه خاتونین
طتارغه رخصتی، بولار نیک آراسنده بر جاذبه نفسانیه بار، آیرلرغه
چکن توگل، حتی آیرلسه لرده بوللر نیک بر گه ییلشوب گناهغه نشولری
مقرر اولوغه مبنی ایدی.

اما صحبت نك اسبابي بولغان احوال خار جيه، حميده - و ذميه بولغان
 تولى غرض و مقصود لردر. بونلردن حميد لرى: صنعت - تجارت - علم
 كى. چونكه عالم نك عالمگه - صانع نك صانعغه - تاجر نك تاجرگه ميلى
 كور له در. بونلر دنده ينه بر نوعگه صحبت نك افتصارى و اختصاصى،
 دواعى نك اختلافى مقدار نچه بولغانى كور له در. مثلا اهل صاعه دن نجار،
 نجارگه - تيمر چى، تيمر چىگه - اهل تجارت دن كتابچى، كتابچىگه -
 كىبىچى، = ييمچىگه - اهل علم دن هم نحوى، نحوىگه - فقيه، فقيهگه -
 اديب، اديبگه صحبت ايتهدر.

اما ذميه (ناچار) بولغان غرضلر، فاحشه لرنك فاحشه لرنگه -
 خمر خور لرنك خمر خور لرغه - اُطش اويناو چيلرنك، اُطش اويناو چيلرغه -
 قارقلرنك، قارقلرغه - بول كيسو چيلرنك بول = يسو چيلرگه - و فتنه
 قوزغاتو چيلرنك فتنه چيلرگه صحبتى كىيدر.

اما صحبت اکتسابيه، ايکى نوع در. برى رغبت دن حاصل بولغان
 صحبة بولوب بر فاضل - و مكارم اخلاق صاحبي اولغان كىسنه گه صحبتك
 كى. ايكنچسى حاجت دن حاصل بولغان صحبت اولوب اوج نوع در: برى،
 اُنسگه - و وحشته نى كىتررگه احتياج دن حاصل بولور. ايكنچسى
 علمگه - ياكه مالغه احتياج دن حاصل بولور. او چونچىسى ياردمگه
 و قوتلنوگه احتياج دن حاصل بولور.

بو اکتسابى صحبة نك هر نوعسى اختيار واراده بران مسبوق
 بولغانغه، اوزينك كمالين استهگان هر انسان يامانلر صحبتى بران
 اوزين اوزى هلاكة گه سالودن صافلانمق كىرك. بلكه صحبتى مقصود
 بولغان كىسه لرنى صواب كوچى يتكانچه طرشوب طانيغان صوكفنه صحبة
 ايترگه كىرك. چونكه كشىنى صواب بلوده بيك چيئن اشلر جمل سندن در.
 آخرى بولور.

اعلانات

قزانه ۱۹۰۷ سنه ديكابر ۱۰ نده چغا باشلاغان

سياسي، ادبي، تجاري اخبار غزيته سینه آبونه دفتري آچقدر.

«اخبار» غزيته سي سياسي، اجتماعي، اقتصادي، ادبي و ديني مسئله لرده

برنچي درجه ده اولان اهل قلمنگ اثرلري ايله تزيين ايدله چكدر.

غزيته حاضرده هفته ده ۳ دفعه چيغادر.

بهاسي: يلغه ۵ صوم، ۶ آيغه ۲ صوم ۵۰ تين، ۳ آيغه ۱ صوم ۳۰ تين، ۱ آيغه ۴۵ تيندر.

اداره خانه سي قزانه «بلغار» ۶-۷ نچي نومر لرده .

محرر و ناشر ي حارث فيض اللين.

Казань. №№ „Болгарь“ ред. газ. „Әхбаръ“

برهان ترقی غزيته سینه

آبونه دفتري آچلدی

آسترخانده شمديك هفته ده بر، تزلكه هفته ده دورت مرتبه نشر ايديلور.

ادبي، سياسي وهم تجاري تركچه مسلمان غزته سيدر.

سنه لك آبونه بدلي اوچ روبله، آلتی آيلىق ايكي روبله.

ناشر و محرري: شيرواني مصطفى لطف اسمعيلوف.

Адресъ: Астрахань Редакция Газеты „Бургани - Таракки“

فهرست

صحیفه	صحیفه	
۷۹	حفظ الصحة	۶۶
۸۲	اوزان شرعیه	۶۹
۸۵	ادبیات (ملی شعر)	۷۲
۸۶	استانبولہ سیاحت	۷۴
۹۱	پیداغوغیا	۷۶
		حجاب آیتی و تفسیری
		حجاب حقنہ دفع شبہہ
		معلولر کملر
		هراشده نیت نیچوک بولورغه کرک
		انتشار اسلام رساله سینہ مقدمه

اعلان

الدین والادب مجله سینہ ۱۳۲۶ نجی سنہ ایچون مشتری
دفتری آچیق.

اونکان سنہ ایچون تمام تولاگان ذوات کرانمک برصوم آقچه لری
دخی اوشبو یل ایچون حساب ایدلور.

محترم افندیلردن اداره گه تیوشلی (کرک بدل اشترک و کرک
امانت) اولان آقچه لرینی نابشر ماقلرینی رجا ایدمز.

حاجت اولان افندیلر گه برنجی وایکنچی سنه نك سانلری گوزل
روشنه طشلانوب اداره مزده، «ادر یسف علییف وشر یکلری» تجارتخانه سنه،

معارف و صباح کتبخانه لرینک، اوفاده اوشانداق «ادر یسف علییف وشر یکلری»
مغازه سنده، طرویسکیده خدمت کتبخانه سنده و آقموللاده ملا مولود

افندیده فقط ایکیشار صومغه غنه ساتلور

مجله ننگ قیمتى: | یلغه ۳ صوم.
| یارم یلغه ۱ صوم ۵۰ تین.

بر نسخہ سی ۱۵ تین.

آدریس: قران ملا عالم جان.

یاکه: الدین والادب.